

GOTOWOŚĆ SZKOLNA

Gotowość szkolna jest pojęciem, z którym zetknie się każdy rodzic dziecka stającego przed wyzwaniem rozpoczęcia edukacji szkolnej. W związku z tym warto bliżej zaznajomić się z tym tematem i poznać jego głębsze znaczenie.

W pracy z rodzicami zauważyłam, że wielu z nich utożsamia gotowość szkolną głównie ze znajomością liter, umiejętnością liczenia, a nawet czytania. Z doświadczenia zawodowego znam wiele sytuacji, gdy dzieci miały poważne trudności w klasie pierwszej i nie potrafiły sprostać nowym wyzwaniom, podczas gdy umiały już liczyć i czytać i wydawałoby się, że bez problemu rozpoczną edukację szkolną. Pojawia się pytanie: dlaczego tak się czasem dzieje?

Co dokładnie oznacza pojęcie gotowość szkolna? Gotowość szkolna - według S. Szumana – to „osiągnięcie przez dzieci takiego poziomu rozwoju fizycznego, społecznego i psychicznego, który czyni je wrażliwymi i podatnymi na systematyczne nauczanie i wychowanie w klasie pierwszej”.

Dziecko gotowe do podjęcia nauki w klasie pierwszej powinno:

- być wystarczająco rozwinięte fizycznie i ruchowo (zachowywać prawidłową postawę podczas siedzenia przy stoliku, zachowywać precyzyjność ruchów – zwłaszcza rąk i palców);
- utrzymywać koncentrację uwagi adekwatną do wieku;
- potrafić komunikować się z rówieśnikami i z osobami dorosłymi oraz sygnalizować swoje potrzeby;
- posiadać dobrą orientację w otoczeniu oraz określony poziom wiedzy ogólnej o świecie;
- potrafić działać intencjonalnie, tzn. podejmować celowe czynności i wykonywać je do końca;
- być uspołecznione w stopniu pozwalającym na zgodne i przyjazne współdziałanie z rówieśnikami;
- umieć wykonywać polecenia kierowane przez dorosłych do całej grupy dzieci;
- być na tyle dojrzałe emocjonalnie, aby rozstać się z rodzicami na czas pobytu w szkole oraz komunikować doświadczenia emocjonalne (np. lęk, złość) nie uzewnętrzniając ich w sposób zbyt gwałtowny.

Warto podkreślić istotność sfery emocjonalno-społecznej w przygotowaniu dziecka do rozpoczęcia edukacji szkolnej. Jeżeli będzie ono miało trudności emocjonalne, nie będzie potrafiło prawidłowo interpretować i przeżywać codziennych sytuacji z życia ucznia. A jeśli dodatkowo będzie miało problem z koncentracją uwagi, to przyswajanie wiedzy w szkole będzie utrudnione, a nawet zahamowane. W takiej sytuacji nie pomoże wcześniej nabyta umiejętność czytania czy liczenia.

Decyzję o podjęciu nauki szkolnej przez dziecko podejmuje jego rodzic. Zachęcam do obserwacji swojej pociechy w codziennych sytuacjach życiowych – jak radzi sobie z emocjami, trudnościami dnia codziennego, czy nie sprawia mu problemu niesienie plecaka, czy rozumie kierowane do niego polecenia, czy jest samodzielne (adekwatnie do wieku), czy potrafi zorganizować sobie zabawę podczas czasu wolnego oraz czy potrafi bawić się z innymi dziećmi, np. na placu zabaw. Dziecko kończące edukację przedszkolną powinno wykazywać gotowość do nauki czytania i pisania – jako warunek podjęcia nauki w szkole. Dopiero dziecko kończące klasę pierwszą powinno mieć opanowaną umiejętność pisania i czytania.

Cenną wskazówką przy podejmowaniu decyzji o uzyskaniu gotowości szkolnej przez dziecko jest opinia wychowawcy pracującego z nim podczas rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego (tzw. „zerówki”). Nauczyciel ma szansę każdego dnia zaobserwować nie tylko poziom rozwoju poznawczego dziecka, ale również jego rozwój społeczno-emocjonalny i funkcjonowanie w grupie.

Jeżeli - mimo zebranych informacji - nadal mają Państwo wątpliwości co do gotowości szkolnej dziecka, można zasięgnąć porady psychologa w rejonowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Przeprowadzone badania oraz rozmowa ze specjalistą są pomocne w ocenie rozwoju poznawczego czy emocjonalnego. Należy jednak pamiętać, że psycholog w poradni ma możliwość obserwacji dziecka głównie podczas pracy indywidualnej.

Klasa pierwsza szkoły podstawowej jest początkowym etapem szkolnej edukacji, tak ważnym, że wyróżniono ją w sposób szczególny w przepisach prawa, określając precyzyjnie wymagania i umiejętności, jakie dziecko powinno opanować. Podstawa programowa dla przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz innych form wychowania przedszkolnego stanowi załącznik nr 1 do rozporządzenia (w nim znajdują Państwo informacje dotyczące tzw. „zerówki”, czyli co dziecko powinno wiedzieć i umieć kończąc etap wychowania przedszkolnego i idąc do klasy pierwszej). Podjęcie nauki w szkole jest jednym z zadań rozwojowych, które w sposób szczególny wywierają wpływ na dalsze funkcjonowanie w różnych rolach społecznych. Aby bez trudności podjąć naukę w szkole i osiągać sukcesy, niezbędne jest wypełnienie wcześniejszych zadań związanych z osiągnięciem gotowości szkolnej.

Mam nadzieję, że powyższe informacje będą dla Państwa nie tylko przydatną wskazówką, ale również zachętą do obserwacji rozwoju dziecka w tym szczególnym okresie jego życia, jakim jest rozpoczęcie edukacji szkolnej.

mgr Agnieszka Sajdak
psycholog

Źródło:

S. Szuman, „O dojrzałości szkolnej dzieci 7-letnich”, Nowa Szkoła, 1962.